

tusok dűlnak. Igyekszünk ezeket a hangversenyeket minél inkább multinacionálisá tenni, s olyan művészeket ültetni a pódiumra, hogy közösen játsszanak, akik népei között feszültség, összetűzés uralkodik. Léptettünk már fel például iraki és amerikai, izraeli és egyiptomi vagy görög és tö-

rök muzsikust is. Ezekkel a koncertekkel igyekszünk felhívni a figyelmet a politika-mentes, békés együttlétre. 2006 október 4-én Budapesten lesz szlovák–magyar baráti hangverseny, az ADAP kezdeményezésére. Ezekben a hetekben éppen az „ADAP Közép Európát” igyekszem meg-

alapítani Budapesten. Egyébként nekem mindenütt nagyon fontos a kiegyensúlyozott, harmonikus légkör. Szombathelyen is arra törekszem, hogy a muzsikussal nyugodtan, jó hangulatban tudjunk dolgozni, s hogy összhang legyen a vezetők, a fenntartóink és a zenekar között. R. Zs.

Hetven esztendő a hegedűsök hegedűse

Pauk György koncertekkel és tanítással ünnepel

„Következetes és lényeglátó Bartókiánus”, „gazdag és aranytónusú hangzás jellemzi” – írják róla a külföldi lapok. A korunk legnagyobb hegedűművészei között számon tartott magyar muzsikussal roppant gazdag életutat tudhat maga mögött. Szinte a világ minden pontján koncertezett már, a legrangosabb együttességekkel és olyan karmesterekkel játszott rendszeresen, mint Pierre Boulez, Doráti Antal, Cristoph von Dohnányi, Solti György, Lorin Maazel, Sir Simon Rattle vagy Bernard Haitink. Sok zeneszerző komponált kimondottan a számára új darabokat, s felvételeiért többek között Grammy-díjat, az Év lemeze kitüntetést és Cecília-díjat is kapott. S bár Pauk György október 26-án már a hetvenedik születésnapját ünnepelheti, ma is ugyanolyan lelkesedéssel járja a világot, muzsikál és tanít, mint a korábbi évtizedekben.

– Egykori iskolájában, a Zeneakadémián is pódiumra lép, hiszen a Liszt Ferenc Kamarazenekarral adnak október elején születésnapjára koncertet.

– A hangverseny Rolla János ötlete volt, a Liszt kamarazenekarral ugyanis szinte megalakulása pillanatától kezdve, már harminchárom esztendeje rengeteget muzsikáltam, számos közös lemezfelvételünk is született, és baráti viszonyban vagyunk. Régi, nagyon kedves partnereim. S mivel idén Bartók és Mozart előtt tiszteleg a zenei világ, ezért döntöttünk úgy, hogy ez az ünnepi est legyen Mozart-hangverseny. A műsor pedig tükrözi az opera iránti rajongásomat is, ezért került be a programba az a két koncertária, amelyben ráadásul hosszú hegedűszólók hallhatók. Mindig örömmel koncertezem a Zeneakadémia nagytermében, kedves emlékek fűznek ehhez az intézményhez, hiszen nagyon korán, 13 esztendősen lettem a hallgatója. Előjátáztam ugyanis Zathureczky Edének, aki azonnal felvett az osztályába. Igazi mester, óriási egyéniség volt, de a többi tanáromtól is rengeteg tanulhattam, hiszen Weiner Leó, Kodály Zoltán, Szabolcsi Bence, Molnár Antal is oktatott. Zathureczky örökségét állandóan igyekszem továbbadni. A londoni Királyi Zeneakadémián az általam vezetett tanszékét is róla neveztem el, és a fiatalokat az általa képviselt hegedű-

iskolára oktatom. Arra, hogy szép hangon játsszanak, hogy énekeljenek a hegedűjükkel, és meséljenek a muzsika segítségével. A lényeg, hogy próbáljanak meg sajátos színeket, egyéniséget mutatni, és ne csak a virtuóz technikára ügyeljenek. Ezért kell sok énekes zenét hallgatni, operába járni, ahogy én tettem és teszem, s persze minél többet kamarázni.

– S 65 esztendő muzsikussal tapasztalatára is megtaníthatja őket, hiszen Önnek már nagyon korán eldőlt a sorsa. Két-három

esztendősen hegedűszónáták, hegedűversenyek dallamait dúdolgatta, s a hegedűt először öt évesen vette a kezébe.

– Számomra is döbbenetes ez a kerek évforduló, de úgy vélem, ha az ember jó egészségnek örvend, akkor ez a hetven esztendő sem más, csak egy szám, bár az igaz azért, hogy kissé félelmetes. Egyébként tudatosan is igyekszem megőrizni a jó kondícióm, rendszeresen mozgok, úszom és tornázom. S persze most is sokat gyakorolok, hiszen ezt a hangszer nap mint nap kézbe kell venni.

– Tátrai Vilmos mondta egyszer, hogy a hegedűlés szent rabszolgaság...

– Igen, ráadásul minél idősebb az ember, annál többet kell gyakorolnia, hogy a hangok úgy szólaljanak meg, ahogy elképzelem. A hegedűlés közben természetellenes mozgást végzünk, folyton küzdünk a gravitációval. A muzsikussal mindezek ellenére olyan könnyedén kell használnia a testét, hogy a közönségnek úgy tűnjön, semmiség az egész. A vonót is úgy kell fogni, mintha a hegedűs karjának a meghosszabbítása lenne. De persze azért a sok fáradságos gyakorlás ellenére zenélni mindig boldogság. A rengeteg erőfeszítés mind-mind megtérül. A muzsikálás öröme is igyekszem megtanítani a növendékeimre...

Ahol az ünnepezt muzsikál

A Zeneakadémián, 2006. október 6-án este rendezik meg Pauk György születésnap koncertjét, amelyen a művész a Liszt Ferenc Kamarazenekarral lép pódiumra. A hangversenyen Mozart G-dúr cassationja, valamint Fodor Beatrix előadásában Aminta áriája hangzik fel az Il Re pastore című operából és a „Non piu tutto ascolta” az Idomeneóból. A szünet után pedig az Esz-dúr szinfonia concertanténak tapsolhat a publikum Pauk György és Yuko Inoue előadásában.

– *Hány hallgatója van jelenleg?*

– Londonban hatan-heten tanulnak nálam, de emellett rendszeresen tartok meseterkurzusokat a Föld különböző pontjain. Járom a világot, százával hallgatom a hegedűsöket, s egyet-egyét meg is hívok közülük Londonba. Nemrégiben éppen Kínában adtam kurzust, s azt kell, hogy mondjam, ott a jövő. Roppant tehetséges fiatalokkal találkoztam, akik emellett igazi egyéniségek és sokkal nyitottabbak, mint az európai társaik. S persze hihetetlenül céltudatosak és szorgalmasak. Értik, érzik a klasszikus muzsikát. Sok éve tanítok már, de nagyon élvezem, mert így én is fejlődök, lépést tartok a korral. S erre szükség is van. Az eltelt évtizedek alatt ugyanis maga a hegedülés is rengeteget változott. Sokkal tisztább, direkter és frissebb lett a hangzás, s ezt meg lehet, és meg is kell tanulni. Sajnos, Magyarországon még az ódivatúbb játékmód dívik... Szerencsére azért időnként van egy-egy tehetséges magyar növendékem. Ilyen például Deák Márta, aki két esztendőn keresztül tanult nálam, és nagyszerűen játszik Mozartot, Bartókot.

– *Őn is elsősorban a Bartók játékmódjával lett világhírű, de volt is kitől tanulnia, hiszen Zathureczky Ede rendszeresen kamarázott Bartók Bélával.*

– A Bartók-előadásmódnál a ritmus, a dikció és a rubato a lényeges. Ezt kell megértetni a fiatalokkal, a magyar hangsúlyt, ami mindig az első szótagra vagy hangra kerül. A Szombathelyi Bartók Szemináriumon, amelyen idén nyáron is tanítottam, ezt igyekszem átadni. Azt azonban nagyon sajnálom, hogy csak heten jelentkeztek erre a kurzusra, s nem is hozott mindenki Bartók-darabot. Érdektelen

előadásmódokkal, és azzal szembesültem, hogy nem tudják jól eljátszani a zeneszerző műveit. Technikailag is komoly hibákat tapasztaltam, pedig legelőször ezt kellene megtanulni... Szombathelyen egy japán lány játszotta a legjobban az I. szonátát. Hát, ezért is nagyon fontos, hogy mindazt, amit a Bartók-stílusról, játékmódról tudok, minél több fiatalnak adjam át. A Zathureczkytől tanultakhoz pedig szerencsére, az én több évtizedes tapasztalatomat is hozzátehetem.

– *Ráadásul önnek a repertoárja is kivételesen gazdag, hiszen a klasszikusok mellett rengeteg kortárs művet is előadott már az eltelt évtizedek során.*

– Így igaz, s tényleg úgy vélem, csak jó és rossz zene létezik, mindegy, hogy az adott kompozíció mikor született. Ezért tanultam például rengeteget a barokkból, hiszen azokat a műveket nem lehet szétfolyósan, romantikusan játszani. Ropogósabb, élénkebb tempókra van szükség, s arra, hogy az ember igazán odafigyeljen arra, hogy mit írtak a partitúrába. S engem nagyon érdekelnek az új darabok, izgalmas dolog elsőként bemutatni egy-egy zeneművet.

– *Tapasztalatait pedig még koncertmesterként is gazdagíthatta, hiszen pályája elején még egy zenekarnak is tagja volt...*

– 1958-ban Párizsból nem tértem haza Magyarországra. Azért szántam rá magam erre a nehéz döntésre, mert itthon be voltunk zárva, s ahhoz, hogy versenyekre, koncertekre járhassek, máshol kellett letelepednem. Franciaországból Hollandiába kerültem, ahol átmenetileg szerződést kötöttem egy koncertmesteri félállásra, hogy megélhessek valahogy. Huszonkét esztendő voltam ekkor. Nagyon tanulságos időszak volt, hiszen életemben először muzsikáltam zenekarban. Három éven keresztül játszottam az együttesben, s persze közben minden alkalmat megragadtam a szólózásra. A versenygyőzelmeknek köszönhetően aztán egyre több felkérést kaptam, majd *Yehudi Menuhin* tanácsára és segítségével 1961-ben Londonba költöztem. Az angol főváros megérkezésemet követően azonnal az otthonommá vált, s ott élek azóta is. Azért Magyarországra is mindig nagyon szívesen jövök, s az itteni hangversenyek különösen fontosak nekem.

– *De gondolom, Nagy-Britanniában is lesz születésnap ünnepség...*

– Igen, Londonban október 22-én rendeznek a tiszteletemre hangversenyt, amelyen azonban, ellentétben a budapesti koncerttel, én nem fogok muzsikálni, csak az egykori és mostani növendékeim közül lépnek 25-en pódiumra. S tényleg büszke lehetek rájuk, hiszen van köztük, aki akadémiai tanárként dolgozik, van, aki világhírű kvartett koncertmestere lett, és akad olyan is, aki a Royal Filharmonikusoknál játszik De nemcsak Nagy-Britanniában találni muzikusokat a hallgatóim közül, Japánban és Zürichben is játszanak közülük. Főleg zenekarokban, kamaraegyüttesekben, mert szólistaként ma már egyre nehezebb boldogulni...

– *Az egyik interjújában, félig tréfásan ezért is mondta azt, hogy a mai fiatalokat inkább lebeszelné erről a pályáról...*

– Ma ezer tehetséges hegedűsből egy olyan lesz, aki valóban képes arra, hogy szólókarriert fusson be. Ehhez megalapozott technikára van szükség, izgalmas egyéniségre, de ugyanilyen lényeges a jó menedzsment is. Az első lépés például az, hogy az illető minél több versenyen induljon, s ha sikerül jó helyezést elérnie, akkor tudni kell élni az adódó lehetőségekkel. Azzal is tisztában kell lenni, hogy milyen darabokat lehet és mit nem szabad játszani. Nekem szerencsém volt, hiszen amikor az én pályafutásom indult, az az időszak művészek, zenekarok tekintetében a komolyzene aranykora volt. Ráadásul, ha a Wigmore Hallban játszottam, másnap öt londoni újságban jelent meg a koncertről kritika, s egy-egy dicsérő cikkre felfigyelt a zenei világ. Most azonban sokkal-sokkal nehezebb az indulás...

– *Elégedett az eddigi hetven esztendővel?*

– Igen, azt hiszem összességében véve szerencsésesen alakult az életem. Tényleg mindenütt játszhattam, és a legjobb muzikusokkal zenélhettem. Azt, hogy ilyen szép pályát tudhatok magam mögött, a feleségemnek is köszönhetem, hiszen a sikeres művészkARRIERhez szükség van a biztos családi háttérre is. Most már ritkán koncertezem, akkor is csak a zenélés örömeért játszom. S ugyanúgy tudok örülni a növendékeim sikerének is, mint a sajátomnak... De nemcsak a zene, hanem az is boldogsággal tölt el, ha a gyerekeim, az unokáim körében tölthetem azt az időt, vagy ha végre nem koncertező művészként, tanárként, hanem igazi turistaként utazgathatok a feleségemmel a világban. R. Zs.